

OPS päivitys kevät 2023

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

POISTETAAN VANHA KPL 4.2 JA KORVATAAN SE ALLA OLEVALLA TEKSTILLÄ

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa.

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiseksi kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja¹ sekä hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja

mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä¹.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen². Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä¹. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt

ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilaille on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää³, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentamisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuttuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnustetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävä kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävä elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävä elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävä arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

---

¹Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

²Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

³Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

POISTETAAN VANHA KPL 5.1 JA KORVATAAN SE ALLA OLEVALLA TEKSTILLÄ

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä¹. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoolto ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhoollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy¹, sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhoollollisen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti¹ poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.^{1,3}

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää.² Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.¹

Opiskeluhoolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seuranta ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.^{1,3}

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä.^{1,3} Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön⁴.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa¹.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.¹

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian.¹ Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitolpalveluiden ammattilaisiin⁵. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti^{1,7}.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitolpalveluiden ammattilaisten kanssa.^{1,7,11} Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa ja puuttua niihin¹.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin mukaisesti¹. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisia opiskeluhoollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta.^{1,7} Opiskeluhoitopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollonpalveluihin^{6,7}.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä^{1,8}. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana⁹.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus¹⁰.

---

¹Laki perusopetuslain 26 § muuttamisesta (947/2022)

²Perusopetuslaki 11 §, 14 § (628/1998), Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 6 §

³Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 - 6 § (1287/2013)

⁴Perusopetuslaki 29 § (626/1998)

⁵Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 § (1287/2013)

⁶Terveydenhuoltolaki 15 a §, 16 §, 17 a § (1326/2010), Sosiaalihuoltolaki 5 §, 10 §, 27 c § (1301/2014)

⁷Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 - 19 § (1287/2013)

⁸Perusopetuslaki 16 §, 16 a §, 17 §, 17 a § (628/1998)

⁹Perusopetuslaki 18 § (628/1998)

¹⁰Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)

¹¹Perusopetuslaki 3 § (626/1998)

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Poistetaan vanhasta otsikon 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat ja alaotsikon Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö välissä olevat kohdat ja korvataan alla olevalla tekstillä.

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi

Jokaisen koulupäivän tavoitteena ovat oppiminen ja kasvaminen turvallisessa ympäristössä. Oppimista edistävät turvallinen ja viihtyisä oppimisympäristö sekä koulun opettajat ja muu henkilökunta yhteistyössä oppilaiden huoltajien kanssa. Tavoitteena on oppilaiden ja huoltajien osallistaminen koulutyöhön ja yhteistyön lisääminen. Yhteisöllisyys ja yhteistyö antavat perustan kaikelle toiminnalle niin oppitunneilla kuin muussa koulun toiminnassa. Oppimisessa lapsen yksilöllisyys otetaan huomioon. Jokainen oppilas voi tuntea koulun omaksi oppimispaikakseen, ja monikulttuurisessa koulussa kulttuurien välistä myönteistä vuorovaikutusta edistetään niin oppitunneilla kuin muussa koulutyössä.

Oppilaat tulevat toimeen monenlaisten ihmisten kanssa ja selviytyvät rakentavasti konfliktitilanteista myös omatoimisesti. He osaavat toimia turvallisesti verkossa ja verkkoyhteisöissä. He myös osaavat kantaa vastuuta omasta oppimisestaan, välineistään ja koulunkäynnistään ja saavat siihen ohjausta. Opettajat seuraavat aktiivisesti oppilaan oppimista ja hyvinvointia. Kouluympäristö, oppimisympäristöt, oppituntijärjestelyt ja työtavat edistävät oppimisen iloa ja oppilaan hyvinvointia. Oppilaat vaikuttavat oman koulunkäyntinsä ja oppimisensa sekä oppimisympäristöjen suunnitteluun demokratian periaatteiden mukaisesti.

Yhteistyö kotien kanssa on säännöllistä, rakentavaa ja myönteistä ja perustuu oppilaan vahvuuksille. Koulun ja kodin yhteistyötä vahvistetaan viettämällä avoimien ovien sekä Kodin ja koulun päivää. Luokanvalvojat ja luokanopettajat järjestävät oppilaiden huoltajille vanhempainvartit sekä tarvittaessa myös luokkakohtaisia vanhempainiltoja. Lukuvuoden aikana koulussamme pidetään vanhempainillat koulutiensä aloittavien, yläkouluun siirtyvien ja peruskoulunsa päättävien oppilaiden huoltajille (ns. Jatko-opintojen esittelyilta) sekä mahdollisesti myös koko koulun vanhempainilta. Huoltajille varataan osallistumismahdollisuus koulun yhteisiin juhliin. Huoltaja saa tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä poissaoloista Wilma-järjestelmässä ja vanhempaintapaamisissa. Yhteistyö muiden viranomaisten ja ympäröivän yhteisön sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa oppilaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisäämiseksi on aktiivista.

Koulun järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä on kuvattu tarkemmin niitä yhteisesti sovittuja toimintatapoja, jotka edesauttavat hyvän ja turvallisen koulupäivän rakentumisessa. Järjestyssäännöt on laadittu yhteistyössä huoltajien ja oppilaiden kanssa, ja niitä päivitetään tarvittaessa. Lukuvuoden alussa käydään oppilaiden kanssa läpi koulun järjestyssäännöt ja käytänteet, jotka tiedotetaan myös koteihin Wilman kautta. Koulullemme on tehty kriisivalmius-, pelastus- sekä kurinpitosuunnitelma sekä koululaiskuljetusopas (ks. luku 8).

Turvaharjoituksia järjestetään säännöllisesti oppilaille ja henkilöstölle. Henkilöstö saa koulutusta ensiaputaitojen ylläpitämisessä sekä alkusammutuksessa. Myös oppilaita ohjataan ja kannustetaan tarkkailemaan koulu ympäristön turvallisuutta ja ennakoimaan mahdollisia vaaratilanteita, esimerkiksi kartoittamalla turvallista koulumatkaa. Koulussa järjestetään myös turvallisuus- ja hyvinvointiteemaisia tapahtumia tai oppitunteja, joiden suunnittelemiseen ja valmistelemiseen oppilaat osallistuvat. Turvallisuuskävelyjä järjestetään yhdessä alueen toimijoiden ja viranomaisten kanssa.

Koulu tekee säännöllistä yhteistyötä poliisin, pelastusviranomaisten ja terveysviranomaisten kanssa. Yhteistyössä hyödynnetään kouluterveyskyselyitä sekä muita oppilaiden terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä selvityksiä sekä havaintoja ja käytännön kokemuksia.

Nettiturvallisuutta sekä terveydelle turvallista tietotekniikan käyttöä käsitellään oppitunneilla. Koulussa on suunnitelma kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn. Kiusaamistapaukset käsitellään KiVa-toimintamallin mukaisesti.

Oppilas osallistuu oman oppimisensa suunnitteluun oppimiskokonaisuuksien alussa kaikissa oppiaineissa. Koulussa on mm. toimiva oppilaskunta ja tukioppilastoimintaa, joissa toimiessaan oppilaat saavat kokemuksia demokraattisesta päätöksenteosta ja vaikuttamisen kanavista.

Koulun ilmapiiriä seurataan säännöllisin kyselyin oppilaille ja henkilöstölle.

Oppilasta ohjataan liikkumaan oppitunneilla toiminnallisten oppimismenetelmien tuella ja muulloinkin koulupäivän aikana.

Poissaolojen ehkäiseminen ja koululäsnäolon tukeminen

Poissaolojen ennaltaehkäisyssä pyritään lisäämään oppilaiden viihtyvyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta koulussamme. Koululäsnäoloa vahvistetaan.

Koulussamme on oppilaskunta ja tukioppilastoimintaa. Jokaisessa luokassa oppilaat valitsevat lukuvuoden alussa keskuudestaan luottamusoppilaan, joka toimii oppilaan ja opettajan välillä tiedonvälittäjänä sekä opettajan ja luokkakaveriensa apuna tarvittaessa.

Samoin lukuvuoden alussa 3. - 9. luokkien oppilaat valitsevat luokittain oman edustajansa oppilaskunnan hallitukseen.

Oppilailla on mahdollisuus osallistua päivänavauksien pitämiseen. Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulun arjessa. Tulevat ensimmäisen luokan oppilaat tutustuvat kouluun kevätlukukauden aikana. Myös tulevat yläkoulun oppilaat tutustuvat yläkouluun keväällä.

Koulullamme työskentelee koulunuorisotyöntekijä, joka tukee oppilaita sekä oppi- että välitunneilla. Erityisesti haastavissa tilanteissa hän on yksilöllisesti oppilaan tukena. Hän järjestää toimintaa itsenäisesti sekä yhdessä (tuki- ja oppilaskunnan hallituksen) oppilaiden kanssa. Koulussamme on monenlaista maksutonta kerhotoimintaa, ja oppilaita ohjataan terveyttä ja hyvinvointia edistävien harrastusten piiriin.

Nuorisovaltuuston edustaja voi osallistua kunnan sivistyslautakunnan kokouksiin. Puolangan kunnan nuorisotoimen henkilöstö ohjaa koulupäivän jälkeistä vapaa-aikaa eri ikäisille Nuorisotalolla.

Poissaolojen suunnitelmallinen seuraaminen ja niihin puuttuminen

Puolankajärven koulussa seurataan oppilaiden poissaoloja säännöllisesti ja pyritään selvittämään poissaolojen syyt ja vaikutukset lapsen hyvinvointiin. Luvattomiin poissaoloihin puututaan myös opiskeluhuollollisin keinoin ja pyritään yhteistyössä huoltajan kanssa turvaamaan oppilaan koulunkäynti.

Luokanvalvoja tai luokanopettaja seuraa poissaolojen tuntimäärää systemaattisesti Wilmassa ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajaan. Oppitunnin opettaja merkitsee Wilmaan poissaolon joko selvitettäväksi poissaoloksi tai huoltajan ilmoituksen perusteella poissaolon syyn mukaisena merkintänä. Huoltajan tulee pyytää lupa oppilaan poissaoloon koulusta joko luokanvalvojalta tai -opettajalta tai rehtorilta (yli viiden päivän poissaolot). Oppilaan sairastumisesta tai muusta ennalta arvaamattomasta poissaolon syystä huoltajan on ilmoitettava mahdollisimman pian joko luokanopettajalle tai -valvojalle. Huoltajan velvollisuus on ilmoittaa poissaolon syy. Kaikista poissaoloista tehdään selvitys Wilmaan.

Poissaolojen seuranta tehdään koulussamme porrastetusti ja aloittaen mahdollisimman varhaisista ja kevyen kynnyksen tukitoimista.

30 poissaolotunnin täytyessä ollaan yhteydessä kotiin oppilaan poissaoloihin liittyen.

60 poissaolotunnin täytyessä järjestetään yhteistyössä kodin ja koulun kanssa monialainen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä. Ryhmässä selvitetään yksittäisen oppilaan tuen tarvetta ja huolehditaan hänen tarvitsemiensa palvelujen järjestämisestä.

90 poissaolotunnin täytyessä otetaan yhteyttä lastensuojeluun ja tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus.

Opiskelija ohjataan opiskeluhoitopalveluihin luokanopettajan tai -valvojan, erityisopettajan tai -luokanopettajan, muun opettajan tai rehtorin toimesta. Yhteistyöhön päädytään edellä mainitun porrastuksen mukaisesti. Koulun opiskeluhoitosuunnitelmassa on kuvattu

tarkemmin opiskeluhoollon toimintaa poissaolojen ehkäisemiseksi ja toimintatavat niihin puuttumisessa sekä yhteistyötä opiskeluhoollon ja terveystarkastuksien osalta.